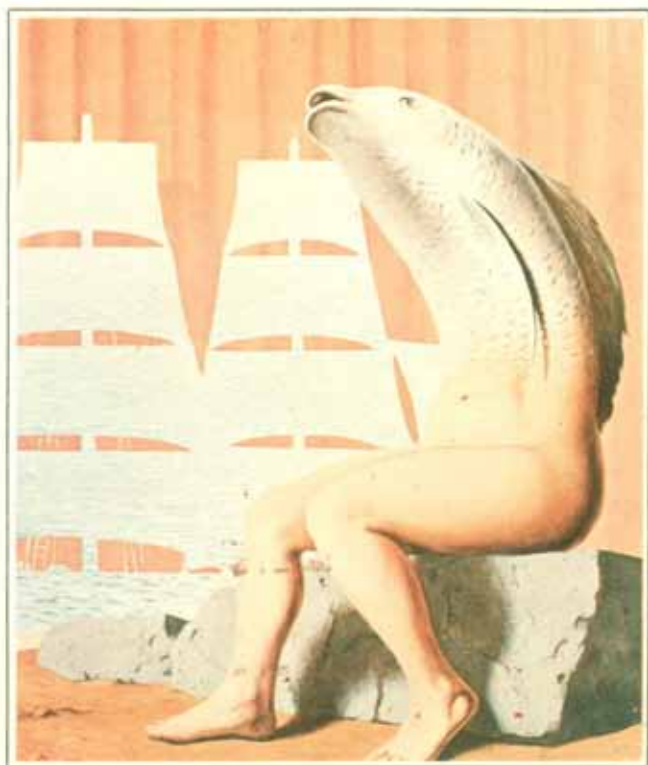

Jorge Amado

ÖLÜ DENİZ

2. BASIM

Türkçesi
ÖZDEMİR İNCE

Jorge Amado
ÖLÜ DENİZ

ÇAĞDAŞ DÜNYA YAZARLARI

1. basım: 1983, Can
2. basım: 1993, Can

Bu kitap, İstanbul'da Can Yayınları'nda dizildi.
Eko Basımevinde basıldı. (1993)
Dizgi: Serap Kılıç

Jorge Amado
ÖLÜ DENİZ

ROMAN

Türkçesi
ÖZDEMİR İNCE

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.

Bâbüâli Caddesi No. 19 Kat 2, 34410 Cağaloğlu, İstanbul
Telefon: 528 61 13 Fax: 513 51 88

Özgün adı
mar morto

ISBN 975-510-502-6

.© Jorge Amado / Can Yayınları Ltd. Şti. (1983)

SUNUŞ

"Jorge Amado bir anlatıcıdır. Bunu her zaman hatırlamak gerek."¹

Jorge Amado beşinci romanı *Ölü Deniz*'i (Mar Morto) yazdığı zaman tam tamına yirmi beş yaşındaydı. Brezilya edebiyatında pek az görülen bu verimlilik ve erken erişilen olgunluk, onu ülkesinin edebiyatında bir anda ön plana çıkarmıştı. Bu roman, 1936 yılında yayımlandığında, Jorge Amado tanınmış bir yazardı ve Brezilya aydın çevrelerinde tartışılmasına, yadsınmasına karşın imrenilecek bir yeri vardı. O sırada, ürünlerinin verimliliğiyle olduğu kadar, anlatılarının içeriğinde üstü kapalı olarak yer alan ya da kendi yurttaş yaşamında açıkça görülen sosyo-politik tavrıyla da tanınmaktaydı.

Daha yirmi yaşındayken yazdığı ilk romanı *O Pais do Carnaval* bir bomba gibi patladı ve son yenilikçi akımın, içinde doyum aradığı uygunlukçu (konformist) ve uyusuk edebiyat ortamını tedirgin etti. Bu gençlik dönemi yapıtı parlak bir başarı kazandı ve coşkulu bir yazarın habercisi oldu.

Bunu izleyen romanları, *Cacau* (1933) ve *Suor* (1934), ilk yapıtının uyandırdığı umutları doğruladılar ve Jorge Amado'nun yazar kişiliğinin en belirgin niteliklerini ortaya koydular: Yani, ilk dönem ürünlerinde, son derece belirgin siyasal ve toplumsal bağlanma ve doğum yeri olan Kuzeydoğu Brezilya'ya özgü temalara öncelik veriş.

Küçük *nordestino*² halkının katı güncel gerçeğini paylaştığı çocukluk ve yeniyetmelik anıları, Jorge Amado'nun en önemli esin kaynağı olmuştur. Bu nedenle yazarımız, bir yapıttan öteki yapıta, giderek, Bahia insanının savunucu ozanı oldu. Dört yüzyıl boyunca Brezilyalı mizacının ve kişiliğinin en ilginç görünümünü oluşturan son derece karmaşık ve ilginç insandır Bahia insanı. Brezilya duyarlığında *Carioca*'nın³ kaygısızlığından ve yaşama sevincinden daha çok, *Pauliste*'in⁴ ağırbaşlılık ve dinamizminden çok daha fazla, kuzeydoğunun melezlik, bağdaşmacılık ve

1. Roger Bastide'in *A Morte e a Morte de Quincas La Flotte*'a yazdığı önsözden.

2. *Nordestino*: Kuzeydoğu.

3. *Carioca*: Rio de Janeiro halkına verilen ad.

4. *Pauliste*: Sao Paulo halkına verilen ad.

tropikal kösnüllüğü ağır basar. Son derece zengin ve özgün bir Afro-Brezilya kültürünün ortaya çıkışını sağlayan çeşitli öğeler, en yetkin biçimde, bu bölgede ve özellikle Bahia'da billurlaşmış ve Jorge Amado'nun romanları tüm şehvet, yabanlık, tutku ve şiddetleriyle kendilerine en uygun çevreyi tam olarak bu bölgede bulmuşlardır.

Amado'nun yapıtında ilk büyük dönem, yani edebiyat ürününün kesinlikle güdümlü ve halkçı olduğu dönem, her şeyden önce, ülkesinin toplumsal sorunlarıyla ilgilenen bir yazarı betimler. Bu gerçeği ilk önce kendisi kabul etmektedir: Kendisiyle yapılan bir söyleşide şöyle diyordu:

"*Cacau*'yu apaçık bir partizanca amaçla yazdım. Ancak, gözlemlediğim olguları aktarmaktan başka bir şey yapmadım, bu konuda kesinlikle dürüst davrandım. İmgelem katkısı bulunmayan bir kitaptır bu."¹

Aynı romanın önsözünde de şunları yazıyordu:

"Bu kitapta, Güney Bahia kakao işletmelerinde çalışan işçilerin yaşamını pek az bir edebi kaygıyla, ama en yüksek düzeyde bir dürüstlikle anlatmaya çalıştım."

Bu itiraflar, yapıtının estetik boyutunun sınırlarını açıkça göstermektedir. Gerçekten de, ilk yapıtlarının niteliğine ilişkin olarak kendimize şu soruyu sorabiliriz: Edebiyat mı, yoksa sosyolojik bir tanıklık mı söz konusu olan? Sanat mı, yoksa bir tür belgeleme mi?

Üslubu, özellikle *Cacau* ve *Jubiabá* adlı romanlarında oldukça özgün olmasına karşın, seçtiği yergici tutkudan değilse bile, militan tavırdan oldukça zarar görmektedir. Kişileri, bir düşünceye hizmet etmek ve onu tanıtlamak amacıyla, yaratıldıkları oranda belli bir şematizmden kurtulamamakta ve bu da onların psikolojik derinlikten, belli bir oranda da inandırıcılıktan yoksun kalmalarına neden olmaktadır. Başkaldırıya yönelik tutumları neredeyse mekaniktir: Kaçınılmaz olarak, eylem ve savaşım da bağlanmaya götüren, sömürünün bilincine varmayla sonuçlanan toplumsal adaletsizliklerin şiddetle suçlanması. Yazarın ideolojik ve siyasal düşüncelerinde tam olarak yer alan bir şemadır bu. Çünkü Jorge Amado, yapıtın -ve özellikle romanın- yıkmanın ve giderek devrimin buyruğunda bir silâh durumuna girdiği bu edebiyat türünü bütünüyle benimsemektedir. *Mar Morto*'nun yayınlanmasından hemen sonra, şöyle yazıyordu:

"Salt edebi devrimler, büyük romancılar yaratmazlar... Çünkü roman her şeyden önce bir savaşım aracıdır, savaşımın ve

1. Miécio Tati: *Jorge Amado, Vida e obra. Ed. Itatiaia, Belo Horizonte, 1961, s. 47.*

insanların bir betimlemesidir, politik bir varlıktır."¹

O dönemde, romanın, romancının ve genel olarak edebi yaratının görevi hakkında, açık seçik ve kesin düşünceler dile getiriyordu.

"Edebiyat türleri içinde en önemli politik rolü her zaman roman yüklenmiştir. Aydınlar arasında insanlarla en yakın ilişkisi olan romancıdır. Romancıda gözlemci niteliklerinin bulunması gerekir, çünkü romanlarında insanları ve onların içinde yaşadıkları çevreyi dile getirmek ve bunları tanımak zorundadır. Burada, romancının kafasından birşeyler uydurmadığını anımsatmak gerekir. Romancı yaratır, ama yaratısını gerçeğe dayandırarak, bu gerçeği güncel yaşamdan, insanlardan ve çevreden çıkartarak, örneğini toplumdan alarak yaratır. Yoksa, bir romana yerleştirmek üzere insanlar ve toplumsal ortamlar uydurmak çok kolay olurdu. Bu yanlış kitabın güzellik ve özgünlüğünü neresinde bulabiliriz? Bu yoldan ayrılan her roman Wilde'cı yapaylığın içine düşer."²

Kendisiyle ve edebi inançlarıyla tutarlı olan Jorge Amado, kendi roman tanımına bütünüyle uygun yapıtlar verdi. Romanlarında 'Kuzeydoğu' toplumu kusursuz bir biçimde gözlemlenmiş, sorunları ve kusurları irdelenmiştir. Doğmakta olan tarımsal kapitalizmle çarpışmakta olan ve can çekişen feodalizmin sonuçları (tarım işçisinin habercisi küçük köylünün soyulması, yani *coronelisme*,³ *caboclos*'ların⁴ insanlık dışı durumu, fuhuş) ilk dönem romanlarında, hele özellikle *Cacau*'da acımasızca sergilenmiştir. Bunda şaşılacak bir yan yok, çünkü Amado o ortamda doğup büyüdüğü için, kakao işletmecilerinin çevresini, bu çevrenin biçimlendiği toplumu ve yarattığı kafaları çok iyi bilmektedir. Bu nedenle, bir öyküyü ele aldığı zaman, liseyi yeni bitirmiş bir yazar için şaşırtıcı bir rahatlıkla davranır.

Lise öğrenciliği sırasında gözlemlemek olanağı bulduğu ve *Suor*'da sergilediği, Bahia'nın Salvador kentinin eski sömürge mahallesi *Ladeira do Pelorinho*'nun içinde yaşanılmaz viranelerinde üst üste yığılan yoksul işçi sınıfı söz konusu olunca da durum aynıdır.

Fakat *Jubiabá*'da durum biraz değişiktir, sergilediği köle kökenli Afro-Brezilya toplumunu, duygusal yakınlığına karşın, daha az tanır. *Mar*

1. Jorge Amado: 'Literatura, romance e politica como resultados sociais,' in Pan, Buenos Aires, 1936.

2. Pan, Buenos Aires, 1936.

3. *Coronelisme*: *Coroneis*'leri ülkenin efendisi durumuna getiren toplumsal düzen.

4. *Caboclos*: Bu deyim önceleri kültür değiştiren Kızılderilileri, sonra Melezleri tanımlıyordu, ama sonunda budunsal kaynaklarına bakmasızın iç Brezilya'nın yoksul köylülerini tanımlamak için kullanılır oldu.

Morto da öyle, hatta biraz daha az. Çünkü, deniz dünyası onu büyülese de, onu kendisine çekse de, bu dünyaya karşı oldukça yabancıdır. Amado deniz ögesinin yazınsal gizilgücünü tam olarak seziyor, ama bunu dile getirebileceğinden ya da hissettirebileceğinden emin değil. Bu nedenle, daha önce davranıyor ve giriş bölümünde olası bir başarısızlığa karşı okuru uyarıyor. Romanın başarısız olduğu kanısına varırsa, bunun sorumluluğunu deniz insanlarına yüklememelidir; başarısızlığın kaynağı yazardadır, çünkü bir kara adamdır yazar ve bir toprak insanının denizcilerin yüreklerindeki gizleri dile getirmesi çok güçtür.¹

Amado bu güçlüğü çok iyi görmüştü; okur da yazarın kendini *Mar Morto*'da kahve derebeyliklerinde olduğu kadar rahat hissetmediğini anlamaktadır. *Mar Morto*, Jorge Amado'nun yapıtından bir dönemeci simgeler. Bu kitap, yazarın sosyalizan ve militan olarak tanımlanabilecek ilk evresinde bir araç oluşturur. Onun romanına yeni bir boyut getirir. O zamana kadar romanlarında yer aldığı ileri sürülen epik duyarlık, yadsınmaz bir lirik esine yer açmak için *Mar Morto*'da tamamen silinir.

Jorge Amado gerçek bir nesir (düzyazı-şiir) sunar bize. Kullanılan dilin yumuşaklığı ve renkliliğinin yanısıra müzik ve şarkılar, Afro-Brezilya efsanelerinin zenginlik ve çeşitliliği, romanda düş ve sevdanın önemli bir yer tutması, yazarda pek alışmadığımız bir şiir tadı verir anlatıya.

Tropikal göğün saydamlığı, *saveiro*'ların² çekiciliği, kadınların dişliliği, şarkıların güzellik ve özlemleriyle, ilk yapıtlarının suçlayıcı katılık ve gerçekçiliğinin çok uzaklarında buluruz kendimizi.

Ancak, toplumsal eleştiri, büsbütün el çekmiş değildir anlatıdan; ama öykünün eksenini, orta direğini oluşturmaz, sahnenin fonunda yer alır. Amado, zaman zaman biraz şematik yoksulluk edebiyatı çağrışımlarına kendini kaptırır da deniz insanlarının yoksulluk ve güvensizlik yaşam koşulları betimlenmez, bu esinlendirmeye yetinilir. Örneğin, okulun, denizci evlerinin içlerinin anlatılmasına ve verimli çocuk öyküsüne başvurulur. *Saveiro*'ların³ acılı yazgıları, taa çocukluktan başlayarak yoksulluk ve güvensizlik dolu bir yaşama mahkûm oluşları, denizci dul ve yetimlerinin kaçınılmaz bir biçimde fuhuşla noktalanın sonları, *Mar Morto*'ya, yazarın daha önceki yapıtlarının doğrultusunda bir toplumsal boyut veren öğelerdir. Ne var ki, Amado'nun bize çizdiği liman yaşamı tablosu, birinci bölümün okunmasıyla edinilen izlenim kadar iç karartıcı değil; çünkü yürekleri iyilik dolu ve son derece duyarlı birkaç insanın varlığı, tıpkı bir güneş ışını gibi, deniz insanlarının yaşamlarının katılığını yumuşatıyor.

1. *Mar Morto*'nun birinci bölümünden önce yer alan açıklamaya bakınız.

2. *Saveiro*: Bahia'nın Salvador bölgesinde deniz taşımacılığında kullanılan üçgen yelkenli tekne.

3. *Saveiro*: Üçgen yelkenli *Saveiro* adı verilen tekneleri kullanan denizci.

Örneğin, varlığı birçok acının katlanılır olmasını sağlayan olağanüstü ilkokul öğretmeni Dulce ve ondan da öte, bedenlerin ve ruhların acılarını dindiren iyi yürekli hızır, Doktor Rodrigo. Yiğit doktor, gerektiğinde, denizcilerin en güç durumlardan kurtulmasına yardımcı olur. Traira'nın trajik ölümü, onun sayesinde *Mar Morto*'nun kahramanı Guma'nın başına çorap örmez ve gene o, ileride bir gün ödeyip ödemeyeceğini düşünmesizin yarı parasını borç vererek o güzelim son *saveiro*'sunu, *Paquête Voador*'u¹ satın almasını sağlar Guma'ya.

Katı bir marksist bakış açısından, *saveiro*'ların yazgısı tam olarak benzemez kakao proletaryasının yazgısına; bunların birçoğu kendi üretim araçlarının sahibidirler. Kendi teknelerini istedikleri gibi kullandıkları için, amansız kapitalist sömürü sisteminin kurbanları olarak onları kakao tarım işçileriyle aynı kefeye koymak oldukça güçtür. Bununla birlikte, Amado'da, denizcilerin yazgısını işçilerin yazgısına katmak eğilimi görülüyor. Bunun sonucu olarak *saveiro*'lar grev yaparak taşıma ücretlerinin yükseltilmesini sağlıyorlar. Amado, sınıf mücadelesinin en somut ve en açık ifadesi, politik bilinçlenmenin ayrıcalıklı evresi olan grevleri çok sevmektedir. *Mar Morto*'dan önceki romanlarından birinde grev vardır; *Jubiabá*'da öykünün kahramanı Zenci Balduino'ya grevle ilgili olarak şunları söyler:

"İnsanın ne istediğini bildiği, bir amacı olan, güzel bir mücadeleydi grev. Herkes birbirini seviyor, birbirini savunuyor ve köleliğe karşı mücadele veriyordu. Kahramanlık destanlarına lâyıktı grev."

Jorge Amado'nun birçok romanında proletaryanın allanıp pullandığı hakkında uzun uzun yorumlar yapıldı. Ama ne olursa olsun, *Mar Morto* bu romanların arasında yer almaz. Deniz ve Guma'nın başlıca rolleri paylaştıkları, Salvador Limanının günlük yaşamının şiirsel bir tablosudur bu roman. İzlek bütünüyle yeni sayılmaz, içeriğiyle olduğu kadar havasıyla da *Jubiabá*'nın bazı bölümlerinin genişletilmiş gibi kabul edilebilir *Mar Morto*. *Cais* (liman), *Uma Toado Triste Vem do Mar* (Denizden gelen hüznü ezgi) ve *Saveiro* (Yelkenli) *Mar Morto* ile aynı damardandırlar.

Kakao işçilerini, Salvador işçilerini ve kenar mahalle Zencilerini betimledikten sonra, Amado, Bahia toplumunun bir başka kesiminin katı ve ilginç yaşamının sergilenmesine girişir. Deniz insanları arasında her şeyden üstün tutulan değerlerin altını çizmek için bu fırsattan yararlanır: Dostluk, cömertlik, cesaret, dayanışma gibi duygular *Mar Morto*'da

1. *Paquête Voador*: Hızlı tekne.

yer alan kişilerin davranışlarının başlıca özellikleridir. Öykünün kahramanı Guma'nın kişiliğinde bu özellikleri en aşırı düzeyde gözlemleriz. Bu son derece dürüst delikanlı, en iyi dostu Zenci Rufino'ya karşı bir ihanet sayıp yüreğinden acısını atamayacağı şeyi sadece bir kez yapıyor. Rufino'nun kapatması olan ve bir kene gibi yapışıp peşini bırakmayan, etine dolgun ve cilveli melez Esmeralda ile bir kez cinsel ilişki kuruyor. Zavalı delikanlı, bütün olanaklarıyla ondan kaçmaya çalışırken, pek dürüst saymadığı koşullarda teslim bayrağı çekiyor. Guma, bu güçsüzlüğünü hiç bağışlamıyor ve kendisini intiharin eşğine sürükleyecek olan bir suçluluk duygusuna kapılıyor bundan dolayı. Salvador Limanında ne onurla, ne de aşkla oyun oynanır.

Jorge Amado'nun yapıtında aşkın çok önemli bir yeri vardır ve en saf sevgiden dizgin tanımaz tutkulara kadar çeşitli biçimlerde ortaya çıkar. *Mar Morto* da bu kuralın dışında değildir. Bu duygu, öykünün temel ögesidir ve cinsel aşk da eksikliğini hiç hissettirmez. Bununla birlikte, öteki romanlarının tersine, en küçük açık saçık bölüme rastlanmaz. Ama aşk ilişkilerinin çağrışımında, yazar hesabına, en etkili erotizmin kapı komşusu bir ağırbaşlılık ve incelik var.

Bu konuda bir tek bölümün bayağılaşması söz konusu olabilirdi, ama Jorge Amado büyük bir beceriyle bundan sıyrılmayı biliyor. Guma'nın, tam delikanlılık döneminde, yaşlı amcası Francisco'nun denetlediği cinsel öğrenimi neredeyse mahremle zinaya dönüşecektir. Delikanlının tutulduğu kadın, kendi öz annesinden başkası değildir. Bu yüzden büyük bir hayâl kırıklığına uğrayacaktır. Bu durumla ilgili olarak, bir ruhçözüm-sel yoruma alabildiğine girilebilirdi. Bu bölümde, daha çok, Guma'nın bütün denizcilerin hem karısı hem de anası olan deniz tanrıçasının iradesiyle saptanmış ve bütün *saveriro*'larınkinden daha kesin olarak belirlenmiş yazgısının izini görmek gerekir. Kahramanın sonunun ne olacağı ve onun, köle kuşaklarının birbiri ardınca Brezilya tapıcında geleneğini sürdürdükleri, Afrika kaynaklı uzak Tanrıça *Iemanja*'nın bağrına dönüşü, uyarıcı bir biçimde bu bölümde belli olmaktadır. *Mar Morto*'nun en dikkate değer yönlerinden biri, Brezilyalı uzantısında durmadan yenilenen bir güç, bir zenginlik ve bir canlılık bulan Afrika efsanelerinin sürekliliğini bütün açıklığıyla ortaya koymasından kaynaklanıyor. Guma, körü körüne inanıyor *Iemanja*'ya. Bu anlaşılmaz tanrıçanın tapıcına katılıyor ve dahası, beş adlı tanrıçanın gücünü ve güzelliğini yücelten dinin gizemli ve karmaşık törenlerinde ayın yöneten papaz durumuna geliyor. Çünkü, ona bütün yüreğiyle inanıyor, güzel bir kadın bulma mutluluğuna erişmeyi ondan diliyor ve güzel, tatlı karısı Livia'ya rastladığı için ona teşekkür ediyor. Yaşama gücünü ve geleceğe olan inancını da gene ondan sağlıyor.

Mar Morto ilkin içerik ve havasıyla, ama aynı zamanda diliyle yeni bir damarın ilk romanıdır. Daha sonraki yapıtlarında bulunan öğeleri tohum halinde bu öyküde bulabiliriz. Birçok romanının değişmez kişisi olacak olan Arap kökenli kişiyi saymazsak, büyük 'best-seller'i olan *Gabriela Cravo e Canela*'nın Gabriela'sını anımsatmamazlık etmeyen melez Esmeralda'nın kanıtladığı cinsellik ve cinsel özgürlüğü gözlemleyebiliriz. Yaşlı Francisco'da görülen deniz öykülerine aşırı düşkünlük, aynı izlekleri konu edinen iki büyük romanın habercisidir: *A Morte e a Morte de Quincas Berro d'Agua* ve *Os Velhos Marinheiros*. *Mar Morto*'da, daha sonra *Terras de Sem Fim* adlı romana dönüşecek olan bölümü de bulabiliriz.

Mar Morto'nun yeniliği, yalnızca izleksel özelliğinden ileri gelmiyor, aynı zamanda anlatım biçimi de şaşırtıcı. İlk romanlarında şiddetle eleştirilen, işi açık saçık bir dile kadar vardırıan gerçekçilik, yerini daha özenli, daha şiirsel bir dile bırakıyor; eleştirmenlerin sık sık başına kaktıkları kaba ve bayağı dil, tümüyle ortadan kalkmış görünüyor. İlk romanlarında görülen dilsel hamlık ve kendine, kurulu düzenden yana basın tarafından 'şehvet uyandırıcı kitaplar yazarı' sıfatının verilmesine neden olan açık saçık bölümler, *Mar Morto*'da tümünden ortadan kalkıyor ve Cachoeira Genelevinüde geçen bölüm de içinde olmak üzere, yazar, bütün dil aşırılıklarından ve açık saçık imgelerden uzak bir anlatım biçimine giriyor. Bu durum, cümlelerin ritmi kıvrak, imgeler güzel ve renkli olduğu ölçüde doğruluk kazanıyor.

Jorge Amado'da benzersiz bir diyalog kurma yeteneği var, olay kurma ve yarattığı sahnelere hayat verme sanatında büyük bir usta. Bu bakımdan, başta *Mar Morto* olmak üzere romanlarının büyük bir bölümünün sinemaya uyarlanması hiç de şaşırtıcı değil.

Yazarımız, aynı zamanda, bölgesinin halk kültürünün kalıtını yapıtlarına katma konusunda da başarılı. İster deniz tanrıçasının onuruna yapılan Afro-Brezilya kaynaklı *macumba*'ların ve *camdoble*'lerin betimlemeleri, ister eski sömürge toplumunun çağrışımları, ister *Lampiao*¹ ve denizci *Basouro*² gibi *sertanejo* haydutların serüvenleri, ister Rosa Palmeirao gibi destancı kadın kahramanlar olsun, Amado bu malzemenin tümünü öykülerine sokuyor ve yarattığı kişilerde onları yenibaştan yaşıyor. Bu bakımdan, Brezilya'da ve özellikle kuzeydoğuda son derece sevilen ve canlılığını koruyan *Cordel*³ edebiyatı geleneğiyle yeniden ilişki kuruyor.

1. *Virgulino Ferreira Lampiao*: Öyküsü sözlü gelenekte süren, Kuzeydoğu Brezilya'da çok ünlü, güçsüzlerin koruyucusu haydut.

2. *Basouro*: *Lampiao* türünden bir kişi, denizci olduğu için *savereiro*'lar arasında daha çok saygı görür.

3. *Cordel Edebiyatı*: Körler, gezginci satıcılar ve dilenciler tarafından alanlarda anlatılan sözlü edebiyat türü. İzlekleri her zaman halk duyarlığına yakındır.

Jorge Amado

ÖLÜ DENİZ

Ölü Deniz «Mar Morto», Latin Amerika'nın en büyük romancısı sayılan Jorge Amado'nun en ilginç romanlarından biri. Yazar, bu romanıyla ilk romanlarından çok daha değişik, şiir dolu bir anlatıma yönelmiştir. Bu ünlü Brezilyalı romancı, *Mar Morto*'da amansız savunucusu olduğu Bahia halkının değişik bir görünümünü yansıtır. Bahia'nın Salvator körfezinde tekneleriyle taşımacılık yapan denizcilerin şiir dolu, efsane dolu, yoksul ve küçük dünyalarını olağanüstü bir ustalıkla anlatır. Yöresel inançlara göre, deniz insanların hem eşi, hem de anaları olan Denizler Tanrıçası Iemanja, o yoksul insanların bütün yazgılarını elinde tutan en büyük güçtür. Denizcilerin en korkusuzu, en yakışıklısı, en cömerti olan, romanın başkışisi Guma, genç ve güzel karısı Lívia'nın bütün çabalarına karşın, yeşil gözlü Denizler Tanrıçası'nın çekiciliğine ve cinselliğine karşı koyamayacaktır. *Mar Morto*, sözlü edebiyatın ve halk efsanelerinin, yazılı bir anlatıma, büyük bir romana dönüştüğü doruk noktasıdır.

Kapaktaki resim: MAGRITTE

ISBN 975-510-502-6

9 789755 105024